

1. Foydali ish koeffitsiyenti

Mahsulot yetishtirishda foydali ish koeffitsiyenti bu uning fermer xo'jaligi tomonidan ko'paytiriladigan bozor rentabelligi Kirish-chiqish narxlari va shuningdek, qayerda to'langan bo'lsa, bevosita to'lovlar.

Bozordan tashqari foydali ish koeffitsiyenti odatda jismoniy birliklarda o'lchanadi va hisoblanmaydi. Agar foydali ish koeffitsiyenti yem-xashak sotuvida hisoblansa, ozuqa moddalarining chiqishi o'lchanadi (qarang yem-xashak yetishtirish).

Hisob-kitoblarni rejalashtirish uchun berilgan natijalar shunday bo'lishni tavsiya etiladiki, foydali ish koeffitsiyenti o'z ichiga kelajakda haqiqatan ham erishish va qo'llab-quvvatlash mumkinligini olgan. Ushbu koeffitsiyent odatda hisoblanadi o'tgan yillardagi o'rtacha mahsulot ishlab chiqarish bazisi bo'yicha hisoblanadi.

1.1 Asosiy foydali ish koeffitsiyenti

Sifatdagi tafovutlar foydalanish va hosilning narxiga ta'sir qiladi. Masalan, non va chorvachilik uchun bug'doy, va kartoshkaga ishlov berish miqdori va qiymati bo'yicha har xil baholanadi.

Tanlovni hisoblashda yalpi mahsulot non tayyorlash qiymatidan iborat.

Bug'doy (mos ravishda 60 dt / ga uchun 80% va 20%), shuningdek to'g'ridan-to'g'ri to'lov. Somon tarkibidagi olib tashlanmaydigan ozuqa moddalarining qiymati quyidagi ekin uchun berilgan ozuqa moddalari uchun hisoblab chiqiladi va qo'shimcha haq olinadi.

1.2 Qo'shimcha mahsulot foydali ish koeffitsiyenti

Qo'shimcha mahsulotlar ko'pincha sotilmaydi, ammo turli xil muqobil foydalari va qo'shimchalair mavjud ular hisob-kitoblarga kiritilishi kerak Bu somon misolida ko'rsatilgan Bu bug'doy ekinining qo'shimcha mahsuloti.

***Somon sotiladigan qo'shimcha mahsulot sifatida.**

Baholash; sotish bahosi (ferma kirim narxi)

***Somon sotilmaydigan qo'shimcha mahsulot sifatida**

*Chorvachilik mahsulotlarini uchun poxol sifatida

1-bandda Ombordagi somonni hisoblash uchun jismoniy birlikdagi o'lchovda sotiladi va ortiqcha har qanday mahsulot ham bozor narxida sotiladi.

2-bandda shudgorlangan: ichki baho yordamida baholash.

***Somon chorva uchun ozuqa sifatida**

Variant 1 Hisoblash uchun fizik birliklarda (ozuqaviy moddalar miqdorida) o'lchash uning yem xashak ehtiyojiga qo'shadigan hissasi sotiladi va ortiqcha har qanday mahsulot ham bozor narxida sotiladi

Variant2 Ichki narxda baholash

***Somon yem-xashak o'simligi sifatida**

1-bandda: Hisoblash uchun fizik birliklarda (ozuqaviy moddalar miqdorida) o'lchash, ozuqa moddalarini butun o'simlik tomonidan olib tashlanishini aniqlash

uchun Balansli ozuqa moddalariga bo'lgan ehtiyoj (Balanslangan ozuqani hisoblashga qarang talablar)

2-bandda;Ichki narxda baholash

Ushbu qoida boshqa o'simliklarning qo'shimcha mahsulotlarida (masalan, qand lavlagi ustki qismlari) qo'llaniladi. A mahsulot uchun rentabellikni hisoblashda odatda birinchisida qo'shimcha mahsulotlarni ko'rib chiqish tavsiya etiladi masalan, yig'ib olinmagan va somonni saqlash uchun alohida hisob-kitob qilish. Bu xarajatlarni taqsimlashni osonlashtiradi va fermer xo'jaligini rejalashtirishning moslashuvchanligini oshiradi